

вкладає автор у цю назву в межах новели; порівняйте дані та дайте оцінку концептуальній ролі назви Кононівка в новелі «Intermezzo».

Отже, опрацювання власних назв географічного походження крізь призму осмислення ціннісно-цільових програм образів-персонажів – це дослідження топонімів як виразників мети головних персонажів. Топонім як концепт функціонує лише в окремому літературному творі, вступаючи у взаємозв'язки із головним персонажем, зокрема його ціннісною сферою. Це і визначає основне завдання старшокласників – проаналізувати роль географічного найменування в процесі реалізації героєм поставленої мети.

ЛІТЕРАТУРА

1. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т. 1. / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
2. Українська література. Програма для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. 10–11 класи. / Усатенко Г. О., Фасоля А. М.

Ізергіна Наталія Володимирівна,
*Роменський ліцей №1
ім. П. І. Калнишевського
Роменської міської ради Сумської області*

ЗАЄМОДІЯ ТЕХНОЛОГІЇ МАЙНДМЕПІНГУ З ТРАДИЦІЙНИМИ МЕТОДАМИ ТА ПРИЙОМАМИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Прагнення сучасної школи до гуманізації освіти передбачає формування цілісного знання про світ взагалі та вміння співвідносити його з духовним світом особистості.

Дисципліни освітньої галузі «Мова та література» характеризуються великим обсягом матеріалу для засвоєння. Відповідно, проблема мотивації учня при вивченні літератури дуже актуальна. Загальновідомо, що покоління Z найкраще сприймає візуальну інформацію. Технологія майндмеппінгу реалізує

один із найважливіших принципів педагогіки – принцип наочності. Вона показує все найвагомніше в асоціативних порівняннях та зв'язках. Результатом цієї технології є інтелект-карти(ментальні карти, карти знань, карти думок, карти розуму, mind map).

У науковому дискурсі ідея майндмепінгу належить англійському психологу і консультанту з питань інтелекту й освіти Т. Бьюзену, який займався вивченням особливостей мислення найвідоміших учених світу: Л. да Вінчі, Т. Едісона, А. Ейнштейна. Карти розуму досліджували більшість європейських і американських науковців [1]. Про можливість застосування майндмепінгу у навчальному процесі йдеться у дослідженнях вітчизняних учених. Н. Оксентюк представляє досвід його використання у викладанні гуманітарних дисциплін, зокрема, у поясненні, закріпленні, перевірці знань [4; с. 195]. Особливо значущу роль технології при організації самостійної роботи учнів представляє Н. Терещенко. Орієнтуючись на теорію радіанного мислення, запропоновану Т. Бьюзеном, переважна більшість науковців пропонує узгодити правила відображення мисленнєвих процесів графічно (розташування об'єктів, зв'язки між ними, ієрархія, кодування та асоціювання інформації тощо) з етапами радіанного мислення, до яких відносить (зародження ідеї, встановлення й наліз зв'язків, продукування дочірніх ідей) [3].

При використанні технології майндмепінгу глибинне засвоєння нового матеріалу відбувається завдяки тому, що дитина кожне нове для себе поняття запам'ятовує крізь призму вже відомих для себе образів, записаних у вигляді деревовидних схем, що є тотожним «мові» людського мозку[2; с. 57]. Оскільки покоління Z росте в дуже «впорядкованому» світі, сучасний учень потребує такого ж порядку й логічної послідовності від навчання.

Ментальні карти можна використовувати на різних етапах роботи над художнім твором, поєднуючи з традиційними методами та прийомами. Це забезпечить формування ключових компетентностей учнів. Також карти розуму можна застосовувати під час самостійної чи групової роботи.

Під час вивчення оглядових тем у 8 та 9 класах доцільно поєднувати пояснення учителя з паралельною роботою з ментальною картою. Така карта дозволяє учням зобразити певний процес або ідею повністю, а також утримувати одночасно у свідомості значну кількість даних, демонструвати зв'язки між окремими частинами, запам'ятовувати (записувати) матеріали та відтворювати їх навіть через тривалий час. Наприклад, складені ментальні карти під час роботи над теоретико-літературними поняттями можуть використовуватися у подальшому під час підготовки до НМТ, адже зарубіжна та українська літератури мають нерозривний тісний зв'язок.

Ефективним є використання технології майндмепінгу на уроках вивчення нового матеріалу під час роботи в групах. Адже кожен член команди активно включається в роботу (хтось малює, хтось озвучує ключові слова, хтось доповнює). Така робота захоплює учнів, організовує, підвищує якість та інтенсивність навчання, тренує пам'ять. Використання карт допомагає підвищити концентрацію уваги. Відчуття себе членом колективу ще у шкільні роки – це важливий крок у майбутнє. Процес створення інтелект-карт у школі та поза її межами є ефективним втіленням принципу НУШ – педагогіки партнерства.

Під час вивчення життєвого і творчого шляху письменника замість довгих конспектів та витрат часу для запису матеріалів учень формує лише одну ментальну карту. Ознайомлення з біографічними фактами митця у 6-7 класах також може відбуватися з використанням mind maps.

Принцип побудови інтелект-карт у 8-11 класах корисно використовувати на уроках корекції компетентностей та уроках перевірки сформованості компетентностей. Учні старшої вікової категорії під керівництвом учителя трансформують інформацію з навчальної теми в асоціативні зв'язки між навчальними поняттями. Компетентності, сформовані на уроках історії, географії, мистецтва допомагають робити такі карти з тем «Античність», «Література Сходу», «Просвітництво» інформативними та неординарними.

Робота з ментальними картами, створеними учнями на уроці під час самостійної роботи, дає змогу вчителю з'ясувати розуміння і усвідомлення

учнями матеріалу, що вивчався, їх активність під час роботи над картою пам'яті. У 7 класі після вивчення теоретико-літературного матеріалу з теми «Світова новела» учні самостійно можуть скласти інтелект-карту, проілюструвати ознаки новели прикладами з творів Е. По, Г. Уеллса та інших новелістів. Це допоможе вчителю перевірити рівень сформованості компетентностей, а учневі проявити творчість та креативність.

На підсумкових уроках карти, які демонструють розвиток літератури у поєднанні зі здобутками науки, мистецтва, мовознавства, техніки варто аналізувати для порівняння епох чи періодів, усвідомлення неперервності літературного процесу.

Ментальні карти є колосальною допомогою для вчителя. У формі mind maps можна розробити кожен урок, кожен тему, кожен етап роботи на уроці, зекономивши час і зусилля. Також можна розробити й використовувати шаблони-карти уроків, що скорочуватимуть час для підготовки до уроку з будь-якої дисципліни.

У сучасному освітньому середовищі ментальні карти дозволяють зекономити час на підготовку до уроків як учневі, так і вчителю. Учнім старшої школи mind maps дають можливість швидко структурувати матеріал та легше опрацювати значні за обсягом та складні для розуміння теми. У контексті реалій сьогодення означена технологія у взаємодії з традиційними методами та прийомами навчання, дійсно, є дієвою.

Отже, майндмеппінг – це технологія, яка допомагає удосконалити вивчення зарубіжної літератури, розвинути здатність до пошуку та засвоєння нових знань, формування нових компетентностей, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками [4; с. 200], розвиває вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, а також виховує кращі якості людини, особистість, яка спроможна знайти своє місце у сучасному світі та здатна навчатися впродовж усього життя, що і вимагає Нова українська школа.

ЛІТЕРАТУРА

1. Buzan Tony. The Mind Map Book . New York: Penguin Books USA, 1994. 320 p.
2. Копняк Н.Б. Створення візуалізації та інфографіки для інтерактивної дошки з навчальною метою. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.
3. Литвиненко О.В. Особливості використання ментальних карт в навчальному процесі. Обласна науково-практична інтернет-конференція «XII Хмурівські читання». URL:<http://timso.koippo.kr.ua/hmura12/2016/10/16/lytvynenko-olha-valentynivna-osoblyvosti-vykorystannya-mentalnyh-kart-v-navchalnomu-protsesi> (дата звернення: 22.10. 2023).
4. Оксентюк Н. Можливості застосування ментальних карт у навчальному процесі. *Технології навчання*. 2015. Рівне: НУВГП. Вип. 15. С. 194-208.

Карач Наталія Миронівна,
*кандидат філологічних наук, старший викладач
кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін
Чортківського навчально-наукового
інституту підприємництва і бізнесу ЗУНУ*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Потреби сучасного світу зумовлюють пошуки нових методів, форм та прийомів організації навчально-виховного процесу, зокрема й на заняття з української літератури. На сьогодні надзвичайно актуальним є використання на заняттях інноваційних технологій, які зорієнтовані не тільки на поповнення знань здобувачів освіти з української літератури, а й особливо на розвиток вмінь творчого, креативного, самостійного вирішення завдань та проблем практичного характеру, посилення інтелектуальної спроможності, пізнавальної активності, а також вміння свідомо та критично мислити в будь-якій ситуації.